

НАША СТАРАВА

зіць два разы у тыдзень.

Адрес Редакцыі Вільня, Віленская Редакцыя адчы- апрача сьвято:	Адзін месяц з дастаўкай да хаты 50 гр. Для заграшчы ўдвая даражэй. Перамена адрэса 30 гр.	Няпрыйняты ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Редакцыі.	Цана абвестак: перад [такстам 25 гр., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за рэдэк пятаўту ў 1 шпальту.
---	---	---	--

№ 7 Вільня, Субота, 18-га сьнежня 1926 г. Год I

Алярмы.

Францыя і Польшча ўвесь час б'юць на трывогу, вінавацтва Нямецчыну ў ваенных плянах, скіраваных перадусім проці Польшчы, а ўжо пасля—ў выпадку ўдачы—проці Францыі і Англіі... Адначасна польская прэса бязупынна крычыць аб небяспецы з боку Радавага Саюзу, які пагражае быццам Польшчы ня менш, чым пагражае Нямецчына...

За падставу да гэтых алярмаў служыць той факт, што Польшча мае спрэчку з Нямецчынай і ССРР з прычыны далучэння да Польскае Рэспублікі часткі нямецкіх зямель—з аднаго боку, беларускіх і ўкраінскіх—з другога. Дык запраўды-ж ёсьць паважная прычына бяцца суседзяў, якія пачуваюць сябе пакрыўджанымі пры ўстанаўленьні польскіх дзяржаўных граніц. Але суседзі, аб якіх ідзе гутарка, з свайго боку вінавацяць Польшчу ў тым, што сама яна ўкладае пляны нападу на іх і новых заваяваньняў, скіраваных у бок зямель, некалі ўваходзіўшых у склад Польска-Беларуска-Літоўскае Фэдэрацыі і цяпер абвясціўшых сябе незалежнымі дзяржавамі: ў бок Радавае Беларусі, Радавае Украіны і Літоўскае Рэспублікі, а то і Латвіі... Аб гэтых плянах выразна пішучь і публічна гаворыць польскія імперыялісты, найбольш яркім і шумлівым прадстаўніком якіх зьяўляецца віленскае „Slowo“ з сталым працаўнікам яго — Уладыславам Студніцкім.

Надоўжы офіцыоз „Glos Prawdy“ на відочным месцы надрукаваў вельмі характэрнае выступленьне Радавае газэты „Правда“, якая ў нумары з 4-га сьнежня пісала:

„Напярэдадні прыезду ў Маскву новага польскага пасла, каторы мае пўнамоцтва вясыці перагаворы аб умове адносна да ўзаемага ненападанья, дзьева газэты, спэцыяльна блізкія да Пільсудскага, з выключнай шчырасьцяй сцвярдзілі, што Польшча ня можа астацца ў сучасных граніцах, а мусіць шукаць пашырэння на ўсход. Значыць, сучасны дыктатар Польшчы не пакінуў лятучэнняў аб граніцах, існаваўшых да падзелу Польшчы, якія хацелі вярнуць паходам 1920 году, і яны надалей зьяўляюцца

падставай яго палітычных плянаў на будучыну. Праўда, прэса Пільсудскага адзначае, што цяпер ці часова ня думае аб заваяваньнях, прызнаючы ўмоўную вартасць трактатаў. Аднак, гэта паказуе адно на тое, што сьняня—ў 1926 годзе—Польшча яшчэ не гатова да ваіны, якую падрыхтоўвае і за якую схопіцца пры больш выгодных для яе абставінах“.

„Правда“ абасновывае свае вывады цэлым радом зьявішч апошняга часу, як „Нясвіж“, чуткі аб „новым курсе“ адносна да нацыянальных меншасцяў, перацягванне на бок Пільсудскага цяжкое прысласаваньне, якая, ня маючы іншых прынкаў збыту, можа, толькі выграць на ваіне і на пашырэнні польскае тэрыторыі. Адзначае Радавае газэты і польскія дыпламатычныя крокі і захады ў Балтыцкіх дзяржавах, скіраваныя проці ССРР. Урэшце, кажа аб падсоўваным Нямецчыне—дзеля залагоджанья яе—„пляне замены ў тэй ці іншай форме ўслаўленага калідору—на Літву з Клайпэдай“... Усё гэта мае на мэце стварыць для Польшчы варункі, пры якіх магчыма было б здзейсьненне лятучэнняў аб пераносе польскіх дзяржаўных граніц далей на ўсход.

Орган Пільсудскага, які падае змест стацыі „Правды“, прычыць Радавым вывадам і абвінавачаньям польскае палітыкі ў імперыялізьме і захватніцкіх плянах. А ўсё-ж такі мы, беларусы, з асаблівай чуткасьцяй мусім сачыць за ўсімі праявамі ваўнічных імкненьняў кіруючых Польшчай элементаў: мы ня можам забывацца ні на мінуту, што—ў прыпадку выбуху ваіны—ваенныя падзеі разыграюцца перадусім на Беларускам зямлі—ці то па гэты, ці па той бок польска-Радавае граніцы. З асаблівай увагай мусім мы сачыць за ўзмацаваньнем уплываў на польскую палітыку абшарніцкіх элементаў—перадусім асабіста тых людзей, якія мелі за ўсходняй мяжой вялізарныя абшары зямлі, падзеленыя Радавай уладай між сялянскімі масамі. І мы мусім яшчэ раз цывёрда і рашуча заявіць, што ад небяспэкі ваенных авантураў, якія пагражаюць нашаму краю аканчальнай эканамічнай руінай і фізычным знішчэньнем насяленьня яго, забяспечыць нас можа толькі ўлада сялян і работнікаў—толькі работніцка-сялянскі ўрад.

Сойм і Сэнат.

Паседжаньне Сойму 14 сьнежня.

Адчыніўшы паседжаньне, старшыня даў Сойму, што ад міністра ўнутран. спраў атрымаў ліст—з высвятленьнем справы паліцыя Беларускае паслоў у Вельскім вавоце. Ня чытаючы лісту, старшыня адказаў яго ў адміністрацыйную камісію.

Пасля дакладчык па бюджэту (на 3 месяцы 1927 г.), пас. Міхальскі, зрабіў даклад, у якім падкрэсьліў, што першы раз Польшча мае зраўнаважаны (?) бюджэт, ды выразіў надзею, што з гэтага шляху яна ўжо больш ня зьйдзе. У канцы дакладчык дадаў, што дадатак да пэсіі ўрадаўдаў—залішне малы, дык трэба будзе, калі дазволіць фінансы, дадаць яшчэ...

Пас. Зьдзеховскі крытыкаваў бюджэт—за лішне вялікія выдаткі, на якія ня знойдзецца пакрыцьця з даходаў. Дык „раўнавага бюджэту“—вельмі сумліўная. Дзеля таго пасол дамагаўся зьмяшчэньня бюджэту да 460 мільёнаў. У заключэньне сваёй прамовы п. Зьдзеховскі заявіў, што гідкі, як апазіцыя, будучь галасаваньне проці бюджэту.

Прці бюджэту абмяду галасаваньне—з прычыны палітыкі ўраду проці немцаў—і аратар Нямецкага Клюб.

Востра крытыкаваў бюджэт і ўрадавую палітыку пэсоўскі аратар, дамагаючыся зьмяшчэньня бюджэту да 470 мільёнаў. Але... у канцы заявіў, што клуб яго будзе галаса-

ваць за бюджэт—„дзеля дзяржаўных кашчэнасьцяў“.

Акурат такую-ж заяву, пасля вострай крытыкі, зрабіў і прадстаўнік Хадэцы.

Аратар Жыдоўскага Клубу закідаў ураду амаль не атысьмічку палітыку, зьявіўшы ў канцы, што жыдоўскія паслы—устрымаюцца ад галасаванья над бюджэтам...

„Работнікі-нацыяналісты“ высказаліся таксама проці бюджэту.

Надзвычай цікаўна, што ані „Хрысьціянскія абшарнікі“ п. Строньскага, ані Вызваленцы, ані пэпэсы—навет не выступалі з хача б вяртняй дэлярацыяй у агульнай дыскусіі ў справе палітыкі ўраду—у сувязі з крытыкай бюджэту. Вось што значыць тая—„ціхая коаліцыя“ (супрацоўніцтва), у якой працуюць разам з урадам „польскія сацыялісты“ і „сялянскія радыкалы“—побач з найчарнейшымі ілэрыналамі абшарнікамі... Во-ж, ведама, што ў парлямэнце „маўчаньне“—гэта-ж бяспрэчны знак згоды ды адабрэньня палітыкі ўраду...

Цікаўнай азнакай выражэньня сялянскага прадстаўніцтва на грунце соймага палітыканства было выступленьне п. Санойды, які—ад імя польскага сялянства“ высказаўся за ўрадавую палітыку, якую... адносна да сялянства вядзе абшарнік п. Незабатовскі...

Сьлявянскія меншасці каротка высказаліся проці ўраду і яго бюджэту.

Пасля кароткай „скарэстрэльнай“ дыскусіі ўвесь бюджэт быў прыняты Соймам у другім чытаньні—у рэдэкцыі камісіі. Усе напярэйкі былі адкінуты.

Водгукі крывавае расправы.

Пісьмо міністра ўнутраных спраў.

У адказ на выступленьне радыкальных паслоў у Сойме ў справе разгрому у Вельшчыне павятовага зьезду Грамады і паліцыя ўчаснікаў яго, у тым ліку паслоў Мятлы і Валашына,—міністар унутраных спраў паслаў маршалку Сойму пісьмо з тлумачэньнем, што не паліцыя і фашыстаўская бабўка зрабілі крывавае расправу, а... самі сабраныя ў памяшчэньні зьезду!

Гэтак аказваецца, што сябры зьезду“ палі самі сябе, бо нікога іншага (—навет паліцыя, як пісала „Слово“) у памяшчэньне зьезду ня пусkali. Паліцыя-ж... бараніла паслоў!

Як бачым, тлумачэньне пана міністра рэзка разыходзіцца з вынікамі сьледства, зрошенага паслам. І ня дзіва: сваё тлумачэньне пан міністар аспрае выключна на інфармацыйных паліцыя, якую пасла абвінавачваюць.

Працэт грамадзянска.

14 сьнежня с. г. адбыўся сход Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў Вільні, на якім абгаворваліся крывавае надзеі, меўшыя месца 5 га сьнежня на Вельскім Павятовым Зьездзе Беларускае Сялянска-Работніцкае Грамады ў вёсцы Старое Варозава.

Пасля абмену думкамі была прынята ў гэтай справе наступная рэзалюцыя:

„Працэтуючы проці гвалту і фізычнага зьдзеку над Беларускамі сяляноствам і Беларускамі паслам і г. Валашынам і г. Мятлой, які меў месца 5 г. сьнежня на Вельскім павятовым сабраньні Беларускай Сялян.-Работ. Грамады ў в. Старое Варозава,—Беларускі Нацыяна. Камітэт у Вільні перад абліччам культурнага грамадзянска ўсяго сьвету, выражае абурэньне такім правакацыйным спосабам змаганья з Беларускамі Народам. Адначасна Бел. Нац. Кам. ня можа не адзначыць і не заклайміць таго няярэснага і негэтычнага старанья польскай прэсы прадставіць выпадкі 5 сьнежня ў зусім перавярнёным відзе, той польскай прэсы, якая ўзвалае ўсю віну за крывавае вывадкі на Беларускае сяброў зьезду, г. ё. ва тых, хто зьявіўся прадметам напад. Тым больш цікаўным зьяўляецца гэтая негэтычасць, што яна

Апошняе паседжаньне Сойму.

15 сьнежня закончыўся разгляд Соймам бюджэту на першы квартал 1927 году і трэцяе (апошняе) галасаваньне.

Першы прамаўляў камуаіст пасол Сохацкі. Калі прамоўца зьявіўся ў заклікам да Беларускага Народу, каб змагаўся за сваё сацыяльнае вызваленьне, маршалак пазбавіў яго галасу.

Пасля прамовы пасла Прылуцкага, які востра крытыкаваў урадавую палітыку, Сойм большавіць галасоў прыняў урадавы бюджэт, які далей пераходзе на разгляд Сэнату.

Прэсавы дэкрэт у камісіі Сэнату.

Соймавы закопраект аб ухіленьні „прэсавага дэкрэту“ п. Прэзыдэнта зарэжа пасля прыняцьця яго Соймам быў разгледжаны ў камісіі Сэнату. Камісія аднагалосна, як і Сойм, паставіла скасаваць дэкрэт. Апрача таго, камісія закранула рад пытаньняў—у сувязі з скасаваньнем дэкрэту. — У сувязі з весткамі аб сатовым ужо „новым дэкрэце такога ж зместу, як стары, камісія прыняла такую рэзалюцыю:

„Сэнат сцвярджае, што—з прычыны яўнага разыходжанья між урадам і перляментам у паглядзе на справу пагляду за прэсай,—закон аб гэтым павінен быць выданы звычайным законадаўчым парадкам“.

Паднята было пытаньне, ці не пара ўжо пярэспра абмежаваць далейшыя ўраду Соймам паўнамоцтва, перад усім—у справах прэсавых?..

Як бачым, Сэнат—значна больш апазіцыйны, як Сойм...

Нафлінт між сэнатцай асьветнай камісіі і ўрадам.

Асьветная камісія Сэнату разглядала бюджэт міністэрства асьветы—у адсутнасці прадстаўніка міністэрства. Калі старшыня камісіі зьявіўся ў гэтай справе да міністра, дык на яго адказаў нейкі дырэктар, што „гэта не выпадкова“... Гэткае заява слухна выкакала лэзую бору ў камісіі. Яе старшы-

была вышлена ня толькі правацовай эндэкай прэсай, але навет і той, якая называе сябе дэмакратычнай“.

Працэт радыкальнага студэнтства.

Чатыры групы радыкальнага студэнтства віленскага ўніверсітэту: студэцкая фракцыя Бел. Сял.-Раб. Грамады, Група радыкальна-сацыялістычнае акадэмічнае моладзі, акадэміцкі сацыялістычны гурток „Моладасьць“ (Поалей-Ціон) і Гросраўская фракцыя (бундаўская)—16 сьнежня абвясцілі супольны свой пратэт гэткага зместу:

„Горача і з абурэньнем пратэстуем проці дзікага і нячужанага ў культурным сьведзе гвалту і зьдзеку з боку фашыстаўскіх банд над Беларускамі з’арганізаваным працоўным народам і яго выбранцамі—паслам Валашыным і Мятлой, якія мелі месца 5 XII 1926 г. у часе павятовага зьезду у Вельшчыне ў в. Стара-Варозаве“. Сцвярджаючы, што „гэты агідны факт зьяўляецца прайвай агульнага пляну“, які мае на мэце „дэарганізаваць і стэрарызаваць масы з’арганізанага працоўнага народу і яго павадрыоў, панізіць іх актыўнасьць у барацьбе за свае правы і гэтым чынам утрымаць уладу над працоўнымі—дзеля далейшага вызыску і зьдзеку над імі“,—аўтары пратэсту канчаюць яго гэтым заклікам:

„Пры гэтым зьявляемся з заклікам да паступовага студэнтства ўсіх нацыянальнасьцяў—далучыцца да гэтага пратэсту і заклайміць дзікія спосабы барацьбы польскай буржуазіі проці тых, што працай сваёй даюць магчымасьць жыць у іх“.

„Рукі проч ад арганізацыі працоўных масаў і іх павадрыоў!“

Працэт.

З вялікім абурэньнем даведаўшыся аб нападзе, шлем пракляцьце вінавацям і ўчаснікам нападу.

Горача вітаем дарагіх гапных нацярпелых паслоў Мятлу і Валашына.

Тавасальскі гурток

Жытамлянскага г. г. Горадзенскага пав

ня пажаліўся старшыні Сэнату. Той адказаў, што найлепшае сродства прылягуць міністра ў камісіі—гэта разгледзець смету міністэрства дый скасаваць пэўную суму з дыспазыцыйнага фонду п. міністра... Так камісія паставіла і зрабіць...“

У Польшчы.

Новы Палескі ваявода.

Кіраўнік Палескага ваяводства п. Крагэльскі назначаны ваяводам.

На мейсца Мэйштовіча-Ледніцкі?

„Работнік“ паказуе, быццам на мейсца „юрста з кавалерыйскім пэнсам“ п. Мэйштовіча, які парэшце мае падацца ў адстаўку, будзе назначаны Міністрам справядлівасці ведам адвакат, былы сябра Дзяржаўнае Думы, адзін з выдатных расейскіх кадэтаў, п. Ледніцкі. Як ведама, п. Ледніцкі дагэтуль ня выходзіў на паверхню палітычнага жыцьця ў Польшчы, быццам скампрамітаваны сваёй „процінезалежнай дзельнасцю“ ў Расеі ды адносімамі з нямецкай уладай у часе акупацыі Варшавы немцамі... Добра, што хача адзін будзе граматыч юрнст у—польскім урадзе.

Жыдоўскае Кола ў Сойме пераходзе да апазіцыі.

10 сьнежня адбылося паседжаньне Жыдоўскага соймага Клубу, на якім пасол Гартглас даводзіў канешнасьць пераходу ў апазіцыю, востра крытыкуючы ўрад—за яго адносіны да жыдоўскай меншасці ў Польшчы. Завязалася вострая дыскусія, якая яшчэ не закончылася.

За кожнага „ордынанса“—на 80 зл. у месяц.

Ваеннае міністэрства—згодна з паставамі Сойму—падняло пытаньне аб скаса-

